

ної реалізації такої мети, згідно з якими стабільність системи сільськогосподарського виробництва забезпечується досягненням компромісу між оптимізацією функцій екосистеми (наприклад, задоволення потреби у продуктах харчування для кожного та якість води чи зв'язування вуглецю). Така ситуація може вважатись прийнятною за умови об'єктивного оцінювання умов виробництва у кожному регіоні, у тому числі погодних умов, специфіки природного агроландшафту та соціальних особливостей.

Стратегічне планування діяльності сільськогосподарських товаровиробників має здійснюватись із врахування екологічного фактора, а головним економічним критерієм має бути не максимізація прибутків, а досягнення стабільного розвитку через збалансоване природокористування. Передбачається, що, окрім виробничого та фінансового планування, будь-яке сільськогосподарське підприємство повинно мати стратегію захисту водних ресурсів та управління земельними ресурсами, які зменшують ерозію ґрунту. Використовуючи сучасні технології та враховуючи досвід минулих років, сільськогосподарське виробництво здатне забезпечити збереження ґрунтів та інших ресурсів та виробляти ті обсяги продуктів харчування, які будуть достатніми для задоволення поточних і майбутніх потреб населення.

Розбудова системи сталого сільського господарства дозволить зміцнити його економічну безпеку. За основними індикаторами прогресу у короткостроковій перспективі передбачається переважаючий позитивний вплив на рівень захисту навколишнього середовища, соціального захисту та охорони здоров'я. Однак стратегічна важливість розвитку сталого сільського господарства полягає у гармонізації виробничої

агроекосистеми, що у подальшому має призводити до позитивних ефектів за всіма напрямками. Оцінювання впливів має здійснюватись за адаптованою системою показників, що характеризують усі основні індикатори прогресу.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про державну підтримку сільського господарства України» від 24.06.2004 №1877-IV [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1877-15/page>. – Назва з екрана.
2. Попова О. Агросфера: соціоекономічний зміст і засади сталого розвитку / О. Попова // Економіка України. – 2012. – №5. – С. 73–84.
3. Brodt S. Sustainable Agriculture. Nature Education Knowledge / by S. Brodt, J. Six, G. Feenstra, C. Ingels, D. Campbell. – Published: 2011 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.nature.com/scitable/knowledge/library/sustainable-agriculture-23562787>. – The name of the screen
4. Krugman P. Building a Green Economy / by P. Krugman. – Published: 2010 [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.nytimes.com/2010/04/11/magazine/11Economy-t>. – The name of the screen
5. Principles of Organic Agriculture [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ifoam.org/en/organic-landmarks/principles-organic-agriculture>. – Назва з екрана.
6. Sustainable Development [Electronic resource]. – Access mode: <http://ec.europa.eu/environment/eussd/>. – The name of the screen.
7. UN System implementation follow-up to Rio+20 [Electronic resource]. – Access mode: <http://sustainabledevelopment.un.org/unsystem.html>. – The name of the screen.

С.В. ПЕКШИН,

аспірант, Запорізький національний університет

Механізм формування та реалізації стратегії ресурсозберігаючої політики на рівні підприємств машинобудування

Досліджено вихідні передумови для формування і здійснення стратегії ресурсозберігаючої політики в рамках механізму машинобудівних підприємств. Визначено роль стратегії ресурсозбереження в сучасному господарському житті машинобудівного підприємства. Виокремлено різні форми стратегії організаційно-економічного механізму ресурсозбереження на підприємствах машинобудування. Здійснено класифікацію резервів ресурсозбереження на підприємствах машинобудування за місцем їх виникнення. Встановлено послідовність процесу підготовки та розробки плану заходів стратегії ресурсозбереження на підприємстві машинобудування. Запропоновано напрями стратегії раціонального використання ресурсів на підприємствах машинобудування. Розроблено вдосконалення стратегії організації та управління ресурсозбереження на підприємствах машинобудування.

Ключові слова: ресурсозбереження, стратегія, механізм, стратегічні напрямки, політика, витрати, сировина, запаси, собівартість, причини, ресурси, заходи.

С.В. ПЕКШИН,

аспірант, Запорожский национальный университет

Механизм формирования и реализации стратегии ресурсосберегающей политики на уровне предприятий машиностроения

Исследованы исходные предпосылки для формирования и осуществления стратегии ресурсосберегающей политики в рамках механизма машиностроительных предприятий. Определена роль стратегии ресурсосбережения в современной хозяйственной жизни машиностроительного предприятия. Выделены разные формы стратегии организационно-экономического механизма ресурсосбережения на предприятиях машиностроения. Осуществлена классификация резервов ресурсосбережения на предприятиях машиностроения по месту их возникновения. Установлена последовательность процесса подготовки и разработки плана мероприятий стратегии ресурсосбережения на предприятии машиностроения. Предложены направле-

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ния стратегии рационального использования ресурсов на предприятиях машиностроения. Разработано усовершенствованные стратегии организации и управления ресурсосбережением на предприятиях машиностроения.

Ключевые слова: ресурсосбережение, стратегия, механизм, стратегические направления, политика, расходы, сырье, запасы, себестоимость, причины, ресурсы, мероприятия.

Investigational weekend by pre-conditions for forming and realization of strategy of maintenance of resources policy within the framework of mechanism of machine-building enterprises. The role of strategy of maintenance of resources is certain in modern economic life of machine-building enterprise. The different forms of strategy of organizationally-economic mechanism of maintenance of resources are distinguished on the enterprises of engineer. Classification of backlogs of maintenance of resources is carried out on the enterprises of engineer after the mestome of their origin. The sequence of process of preparation and development of plan of measures of strategy of maintenance of resources is set on the enterprise of engineer. Directions of strategy of the rational use of resources are offered on the enterprises of engineer. Perfection of strategy of organization and management of maintenance of resources is worked out on the enterprises of engineer.

Keywords: maintenance of resources, strategy, mechanism, strategic directions, policy, charges, raw material, supplies, prime price, reasons, resources, measures.

Виклад основного матеріалу. Сутність і зміст стратегії ресурсозбереження визначають функціонування організаційно-економічного механізму раціонального використання виробничих ресурсів на підприємствах машинобудування.

З наукової точки зору зазначений механізм є не що інше, як система, метою якої є ресурсозбереження або, що те ж саме, підтримання витрат виробничих ресурсів на конкурентоспроможному рівні.

Організаційно-економічний механізм як система включає комплекс підсистем і елементів у формі процесів, заходів, що виконуються відповідно до вимог забезпечення конкурентоспроможного рівня витрачання виробничих ресурсів.

Вихідними передумовами для формування і здійснення стратегії ресурсозберігаючої політики в рамках машинобудівних підприємств є:

- безперервне зростання споживання сировини і матеріалів у світі за останні роки, в результаті зменшення запасів і відповідної динаміки цін на світовому ринку деякі види сировини (срібло, цинк, нафта) добуваються в обмеженому обсязі, а отже за вищими цінами;
- зростання собівартості і цін на сировину в результаті збільшення витрат на розвідку, видобуток, транспортування і збагачення;
- зростання витрат на видобуток і використання енергії.

Рециклінг вторинних ресурсів стимулює планомірний облік, первинну обробку та переробку відходів виробництва та споживання, причому одночасно з цим значно менше страждає навколишнє середовище, а також сприяє збереженню сировинних ресурсів.

Зниження запасів сировинних ресурсів і зростання цін стимулюють пошук безвідходних і маловідходних технологій, що часто сприяють поліпшенню виробничої гігієни і оздоровлення умов праці.

Витрати на матеріали в більшості випадків визначають витрати виробництва і таким чином впливають на ціну продукції. Тому при однакових експлуатаційних характеристиках виріб з меншою матеріаломісткістю має найбільш сприятливу ціну.

У ході розробки механізму стратегії ресурсозбереження необхідно виходити з наступного. Сучасні форми і методи здійснення ресурсозбереження повинні відрізнятися підвищеною гнучкістю і бути доцільно уніфіковані або, навпаки, диференційовані з урахуванням здійснюючих вплив чинни-

ків і особливостей по сфері продуктивної діяльності, рівням управління (аж до робочого місця), тимчасових періодах.

При цьому можуть використовуватися різні форми стратегії організаційно-економічного механізму ресурсозбереження на підприємствах машинобудування (рис. 1).

Усе більш зростаюча роль стратегії ресурсозбереження в сучасному господарському житті машинобудівного підприємства обумовлює необхідність не простої розробки і впровадження комплексу тематичних заходів, а побудови в цілому моделі ресурсозберігаючого типу для підприємства.

Конкретні форми взаємодії служб, підрозділів та посадових осіб, на які покладено відповідні функції, встановлюються на кожному підприємстві залежно від основних завдань ресурсозбереження та з урахуванням особливостей, пов'язаних з діючою системою організації виробництва і управління з урахуванням кон'юнктури ринку.

У ході реалізації заходів, які направлені на організацію стратегії ресурсозбереження в підрозділах. При цьому посадові особи повинні здійснювати оперативний контроль з метою запобігання можливих відхилень від намічених умов, параметрів, термінів їх виконання [2, с. 192].

У розглянутому аспекті стратегія ресурсозбереження для підприємства стає об'єктом управління. Для управління ресурсозбереженням може бути прийнятий типовий перелік функцій управління: планування, регулювання, облік, контроль та аналіз [3, с. 54; 4, с. 47–48].

Систематична робота з виявлення та приведення в дію резервів ресурсозбереження повинна носити планомірний і цілеспрямований характер.

У процесі підготовки та безпосередньої розробки стратегічних планів заходів щодо раціонального використання виробничих ресурсів була вироблена певна послідовність виконання робіт на підприємствах машинобудування (рис. 2).

Згідно зі схемою висувається основна мета стратегії ресурсозбереження, яка уточнюється виходячи з потреб підприємства в кожному часовому періоді на основі даних про конкурентне середовище.

Виходячи з головної мети стратегії ресурсозбереження та на основі аналізу найважливіших причин, що перешкоджають ефективному, тобто конкурентоспроможному, використанню сировини, матеріалів, палива та енергії, а також місць виникнення втрат всіх видів ресурсів на підприємстві в конкретному періоді, визначаються основні напрямки ресурсозбереження.

Рисунок 1. Форми стратегії організаційно-економічного механізму ресурсозбереження на підприємстві машинобудування [1]

Дані напрями забезпечують зниження або підтримання матеріальних витрат (матеріалоємності) на конкурентоспроможному рівні. Крім того, в кожному часовому періоді визначаються ключові види ресурсів, підвищення ефективності використання яких має першочергове значення, також обумовлене вимогами ринку.

Відповідно до головної мети та напрямів стратегії ресурсозбереження, доцільно виробити концепцію здійснення ресурсозбереження на підприємстві, визначити основні завдання, методи впливу на процеси матеріалоспоживання.

Виходячи з поставлених цілей стратегії з ресурсозбереження встановлюється пріоритетність у вирішенні завдань, їхній взаємозв'язок, підпорядкованість, послідовність, тобто формується система ресурсозберігаючих заходів.

Постановка цілей і завдань стратегії супроводжується проведенням економічного аналізу стану організаційно-технологічного рівня та матеріально-технічної бази підприємства, створених тенденцій ресурсоспоживання.

На підставі результатів економічного аналізу розробляється комплекс заходів з ресурсозбереження. При цьому виділяються групи заходів – основних, що підлягають першочерговій реалізації для вирішення проблем ресурсозбереження; забезпечуючих (допоміжних) заходів, спрямованих на найбільш повне здійснення основних заходів.

У ході реалізації заходів відповідальні за організацію ресурсозбереження підрозділи і посадові особи здійснюють оперативний контроль з метою запобігання можливим відхиленням від намічених умов, параметрів, термінів їх виконання.

У період розробки заходів і після завершення їх реалізації компетентні органи, відповідно до покладених функцій, здійснюють оцінку доцільності, ефективності цих заходів.

На підставі даної оцінки приймаються різні технічні, управлінські та інші рішення з проведення або згортання конкретних заходів, корегування програми в цілому, а також проводяться аналітичні дослідження, необхідні для початку нового циклу робіт із ресурсозбереження.

Викладений порядок слід розглядати в якості принципової схеми управління та організації ресурсозбереження. Координують і оцінюють роботу з ресурсозбереження комерційні служби підприємства, оскільки вони володіють інформацією про кон'юнктуру ринку, безпосередньо здійснюючи закупівлі виробничих ресурсів і збут продукції.

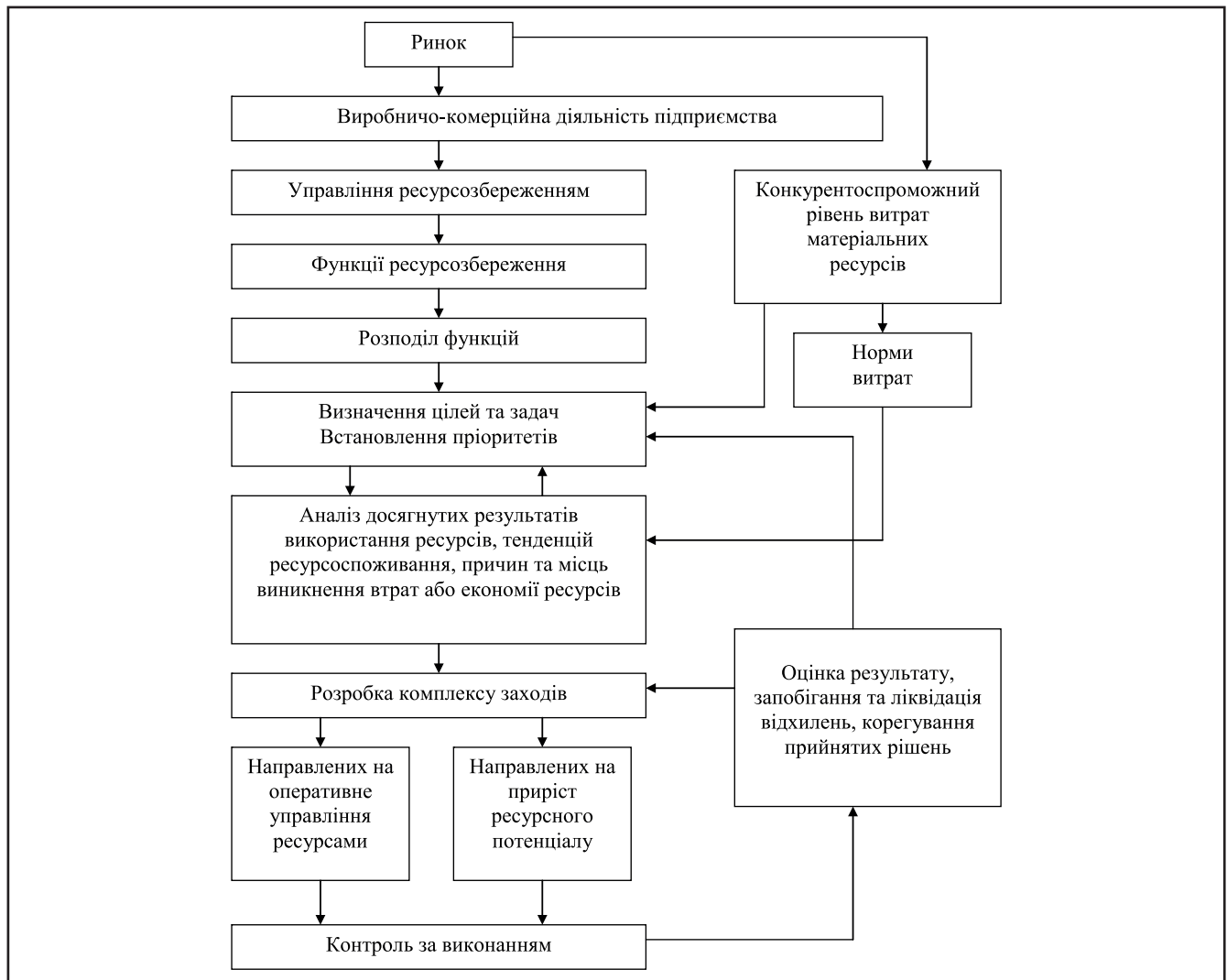
Процес планування підвищення стратегії ефективності використання виробничих ресурсів, узагальнення результатів техніко-економічного аналізу можуть бути систематизовані і впорядковані за допомогою виявлення і використання резервів ресурсозбереження.

Поняття резервів («резерви виробництва», «резерви економії», «резерви ресурсозбереження») широко використовувалося в адміністративно-командній економіці з її директивним централізованим плануванням [5, с. 122].

У тих умовах підприємства прагнули отримати занижені планові завдання, а тому приховували свої виробничі можливості. Відсутність конкуренції також сприяла роботі підприємств на занижених режимах виробництва.

У сучасних умовах виробничі можливості підприємства підлаштовуються під кон'юнктуру ринку. Для сприятливої кон'юнктури підприємства володіють «запасом» або резервами всіх складових своєї виробничо-комерційної діяльності.

Крім того, для підприємства резервами будуть наявні у нього конкурентні переваги, досягнуті за рахунок свого організаційно-технологічного рівня виробництва.

Рисунок 2. Процес підготовки та розробки плану заходів стратегії ресурсозбереження на підприємстві машинобудування

Таким чином, резерви ресурсозбереження можуть бути представлені таким виразом:

$$R = V + Q, \quad (1)$$

де R – резерви ресурсозбереження підприємства,

V – «запас» виробничих потужностей,

Q – конкурентні переваги, обумовлені організаційно-технологічним рівнем виробництва (Q -фактор).

З точки зору ресурсозбереження в Q -факторі можна виділити три складові:

$q1$ – наукоємність і високотехнологічність продукції або виробництва,

$q2$ – кваліфікація персоналу – від робітників до вищої ланки фахівців і менеджерів,

$q3$ – якість менеджменту.

Науково-технічний прогрес об'єктивно призводить до ресурсозбереження, тому між матеріалозатратами (M) і наукоємністю (q) спостерігається зворотна залежність: зі зростанням наукоємності скорочуються ресурсозатрати на підприємствах машинобудування (рис. 3).

Вивчення практики планування та особливостей утворення резервів та їх використання дозволило визначити основні суттєві ознаки, що розкривають зв'язки між різними група-

ми резервів, які складають класифікацію резервів ресурсозбереження.

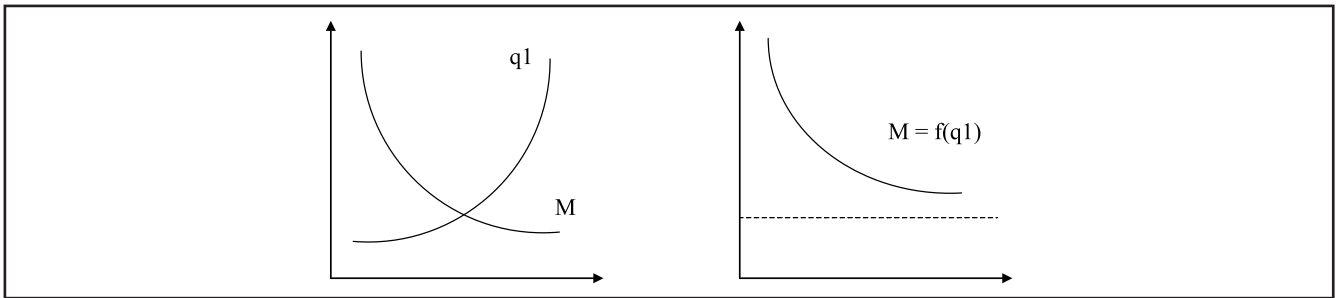
За допомогою класифікації численні, різні за своїми ознаками резерви об'єднуються в однорідні групи і представляються системою, що забезпечує впорядковане й цілісне вивчення питання. До теперішнього часу склалися різні системи класифікації.

Класифікацію резервів стратегії ресурсозбереження можна проводити за такими основними ознаками: термінам використання, місцям утворення, формі виявлення, факторам економії [7].

Резерви за термінами використання можуть бути поділені на поточні та перспективні. До поточних слід віднести ті резерви, які виникли в умовах досягнутого рівня технічного стану і організації виробництва, але не повністю використані з різних причин.

Відмінною рисою цієї групи резервів є те, що вони можуть бути реалізовані в короткі терміни і без істотних капітальних витрат.

До перспективних відносяться резерви, які можуть бути реалізовані в результаті подальшого підвищення рівня технічного розвитку та вдосконалення організації виробництва.

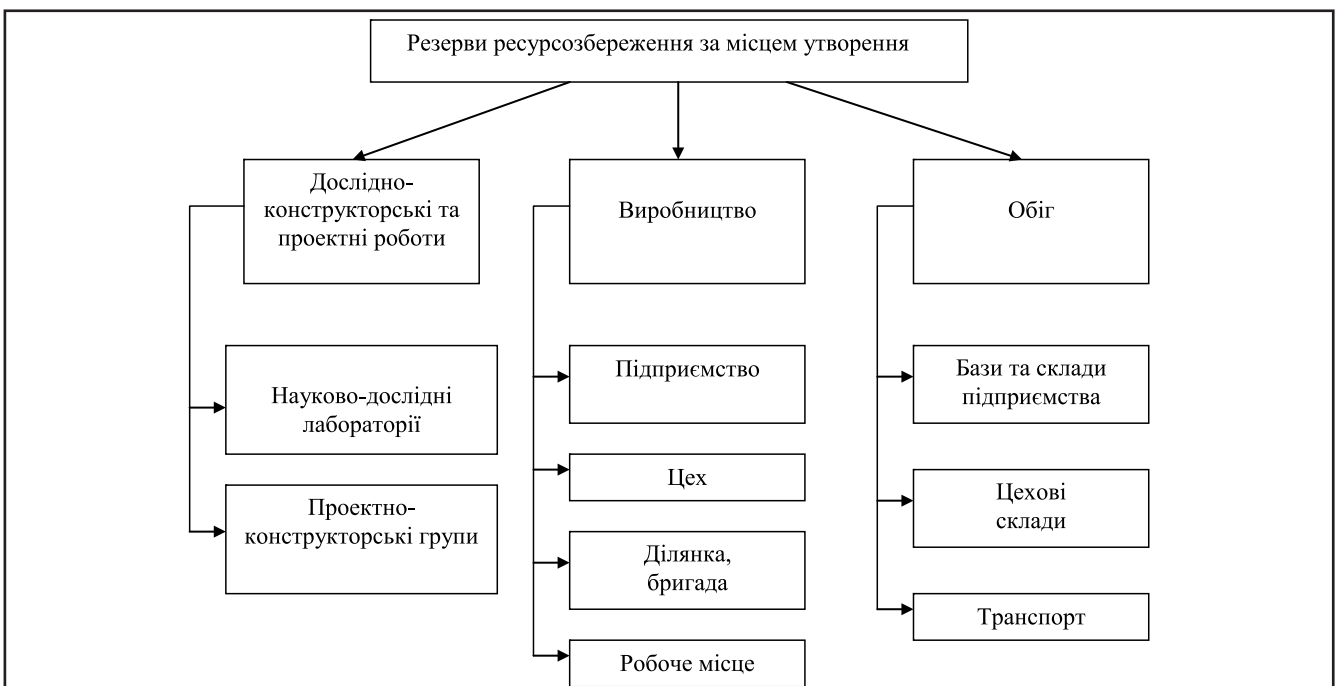

Рисунок 3. Залежність ресурсовитрат від рівня наукоємності продукції на підприємствах машинобудування (виробництва) [6, с. 204]

Дана група резервів вимагає більш тривалих термінів реалізації по причині необхідності відпрацювання змін технології та організації, а також значних капітальних вкладень на розширення і розвиток виробництва, придбання прогресивних засобів механізації та автомати-

зації, витрат на конструкторські і дослідно-експериментальні роботи.

Вивчення і виявлення резервів економії виробничих ресурсів повинні здійснюватися постійно та на всіх рівнях управління і етапах.

Рисунок 4. Класифікація резервів стратегії ресурсозбереження на підприємствах машинобудування за місцем їх виникнення [8, с. 46]

Рисунок 5. Фактори стратегії ресурсозбереження на підприємствах машинобудування

ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ГАЛУЗЕЙ ТА ВИДІВ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Таблиця 1. Напрями стратегії раціонального використання ресурсів на підприємствах машинобудування

Напрямок	Заходи
Підвищення науково-технічного рівня виробництва	<p>Впровадження нової техніки і технології на основі досягнень НТП; впровадження ресурсозберігаючої технології; підвищення якості, надійності та довговічності продукції в рамках її життєвого циклу; створення наукоємної продукції; підвищення якості сировини і матеріалів; впровадження нових видів матеріалів, в тому числі наукомістких замінників; скорочення втрат і відходів виробництва; використання сировини і матеріалів економічних сортів, марок, розмірів; вдосконалення методів обробки деталей і скорочення відходів і втрат матеріальних ресурсів; підвищення рівня механізації та автоматизації технологічних процесів і допоміжних робіт; поліпшення якості оснащення і пристосувань; вибір вихідних матеріалів за розмірами, що наближається до розмірів та форми готових деталей; застосування раціонального витрачання матеріалів у цехах (на дільницях) і вибір найбільш раціональних форм замовлення; підвищення рівня спеціалізації виробництва при виготовленні деталей масового застосування, заготовок, агрегатів і вузлів; збільшення потужності, продуктивності та експлуатаційної надійності продукції; зменшення маси і габаритів на одиницю технічного параметра потужності, продуктивності; встановлення оптимальних запасів міцності деталей і вузлів за рахунок вдосконалення методів інженерних розрахунків при конструюванні; підвищення технічних вимог до випробування і здачі продукції</p>

Таблиця 2. Вдосконалення стратегії організації та управління ресурсозбереження на підприємствах машинобудування

Напрями	Заходи
Вдосконалення організації та управління	<p>Оптимізація господарських зв'язків і закупівель; оптимізація товаропровідної мережі: поліпшення умов зберігання і транспортування матеріальних ресурсів; оптимізація обсягу і структурного співвідношення виробничих і товарних запасів засобів виробництва; скорочення втрат при зберіганні; поставка продукції високого ступеня технологічної готовності згідно вимогам споживачів; планування і управління запасами на конкурентоспроможному рівні; поліпшення нормування, регламентації, використання матеріальних ресурсів; встановлення зовнішньо-економічних зв'язків – міжнародна виробничо-комерційна кооперація, реалізація ноу-хау і вихід на зовнішні ринки; впровадження прогресивних засобів тари, упаковки і транспортування; вдосконалення комп'ютеризації системи управління матеріальними ресурсами. оперативне маневрування матеріальними ресурсами і залучення в оборот наднормативних запасів; вдосконалення аналізу використання матеріальних ресурсів</p>
Соціальні заходи	<p>Підвищення кваліфікації персоналу; відбір технічного (інженерного), фінансового, управлінського та комерційного персоналу на конкурсній основі з використанням тестування з урахуванням конкретних вимог підприємства; вдосконалення умов праці; вдосконалення методів стимулювання праці; вдосконалення контролю і стимулювання раціонального споживання матеріальних ресурсів; розвиток зв'язків з громадськістю</p>
Використання вторинних матеріальних ресурсів	<p>Комплексне використання сировини та матеріалів; використання безвідходних і екологічно чистих технологічних процесів; регенерація відпрацьованих виробів; збирання, заготівля і переробка відходів виробництва та споживання; вдосконалення організації та планування збору, заготівлі та використання вторинної сировини</p>
Раціональне використання паливно-енергетичних ресурсів	<p>Впровадження енергозберігаючої техніки і технології; використання менш енергоємної технології; застосування процесів з меншою питомою витратою палива і енергії; заміна застарілого енергоємного обладнання; використання відпрацьованого і відведеного тепла</p>

На кожній стадії є свої специфічні резерви, властиві лише даному рівню. Звідси впливає друга ознака класифікації резервів ресурсозбереження – за місцем їх утворення.

За цією ознакою резерви поділяються залежно від сфери їх прояву на стадії дослідних, конструкторських і експериментальних робіт, у сфері виробництва, у сфері обігу.

Класифікація резервів стратегії ресурсозбереження на підприємствах машинобудування за місцем їх утворення представлена на рис. 4.

Можливість виявлення резервів стратегії ресурсозбереження багато в чому визначається характером і наявністю документальних джерел інформації, в тій чи іншій мірі відбиває наявність таких резервів. Ознакою класифікації резервів в даному випадку є форма їх прояву.

Як правило, в поточній обліковій документації знаходять повне відображення тільки явні резерви ресурсозбереження. До них потрібно віднести перевищення планових норм витрат, додаткові витрати на усунення браку і переробки, списання сир-

вини і матеріалів на завищені обсяги робіт, втрати, розкрадання і псування матеріалів у процесі зберігання і транспортування.

Досить поширеними є також приховані резерви, які не знаходяться відображення в поточній обліковій інформації. Тому виявлення цього виду резервів є найбільш складним завданням.

До прихованих резервів відносяться завищення норм витрат матеріальних ресурсів у процесі їх розробки та затвердження, не викликані технічною або економічною доцільністю конструктивні заміни, застосування неефективних матеріалів і конструкцій та інші.

Сукупність факторів на підприємствах машинобудування, що обумовлюють процес раціоналізації матеріалоспоживання, може бути поділена на три групи (рис. 5).

Наступна ознака класифікації – фактори раціонального споживання виробничих ресурсів, які визначають причини та умови реалізації резервів ресурсозбереження.

Для сучасної стратегії організаційно-економічного механізму ресурсозбереження доцільно використовувати напрямки, за якими здійснюється політика раціонального використання виробничих ресурсів (табл. 1).

Напрями вдосконалення стратегії організації та управління ресурсозбереження на підприємствах машинобудування наведено в табл. 2.

Висновки

Для вибору заходів і напрямів, за якими необхідно проводити політику стратегії раціонального використання виробничих ресурсів на підприємствах машинобудування, необхідно проводити аналіз ресурсоспоживання.

Економічний аналіз виробничо-господарської діяльності відіграє важливу роль в управлінні процесом формування стратегії ресурсозбереження на підприємствах машинобудування.

Аналіз покликаний забезпечити створення інформаційної бази управління, об'єктивну і всебічну оцінку досягнутих результатів діяльності, обґрунтування прийнятих управлінських рішень щодо формування стратегії ресурсозбереження на підприємствах машинобудування.

Список використаних джерел

1. Герасимчук В.Г. Стратегічне управління підприємством: навч. посібник / В.Г. Герасимчук. – К.: КНЕУ, 2000. – 312 с.
2. Суперека С. Роль ресурсозбереження в системі конкурентоспроможності виробничих підприємств / С. Суперека // Економічний простір: збірник наукових праць. – 2008. – №20/1. – С. 191–199.
3. Куденко Н.В. Стратегічний маркетинг: навч. посібник / Н.В. Куденко. – К.: КНЕУ, 1998. – 236 с.
4. Немцов В.Д., Довгань Л.Є. Стратегічний менеджмент: навч. посібник / В.Д. Немцов, Л.Є. Довгань. – К.: ТОВ «УВПК» «Ексоб», 2001. – 560 с.
5. Немцов В.Д., Довгань Л.Є. Менеджмент організації: навч. посібник / В.Д. Немцов, Л.Є. Довгань. – К.: ТОВ «УВПК» «Ексоб», 2001. – 392 с.
6. Голов С.Ф. Управленческий бухгалтерский учет / С.Ф. Голов. – К.: Скарби, 1998. – 384 с.
7. Куцик В.І., Олійник М.В. Вибір стратегічних напрямів ресурсозбереження на підприємстві / В.І. Куцик, М.В. Олійник // Руснаука, 2013, №11. Режим доступу [rusnauka.com/11_NPE_2013/Economics/10_134032.doc.htm]
8. Довгаль М.О. Розробка стратегії управління ресурсозбереженням на підприємстві / М.О. Довгаль. – Х.: ХНЕУ, 2013. – 112 с.

О.О. БУЖИН,
здобувач, Уманський державний педагогічний університет ім. Павла Тичини

Структуризація сільськогосподарської продукції

У статті запропонований один з можливих підходів щодо визначення питомої ваги кожного виду продукції рослинництва і тваринництва у загальному обсязі сільськогосподарської продукції. Для цього автором розроблені коефіцієнти переведення основних видів продукції рослинництва в показник умовної пшениці. Це дає можливість визначати показники в постійній умовній величині – умовній пшениці, а не у важко сумісних показниках абсолютної маси і перемінному грошовому вираженні, на яке впливає нестабільність курсу національної грошової одиниці. Зроблено розрахунок структури продукції рослинництва і тваринництва України в натуральних і умовних показниках за 1990 і 2012 роки. Запропонований підхід дозволяє проводити аналіз і контроль виробництва сільськогосподарської продукції на рівні підрозділу, підприємства, регіону, країни та міжнародних співтовариств.

Ключові слова: продукція рослинництва, продукція тваринництва, умовна пшениця, сирий протеїн, сирий жир, коефіцієнт переведення в умовну пшеницю.

А.А. БУЖИН,
соискатель, Уманский государственный педагогический университет им. Павла Тычины

Структуризация сельскохозяйственной продукции

В статье предложен один из возможных подходов к определению удельного веса каждого вида продукции растениеводства и животноводства в общем объеме сельскохозяйственной продукции. Для этого автором разработаны коэффициенты перевода основных видов продукции растениеводства в показатель условной пшеницы. Это дает возможность определять показатели в постоянной условной величине – условной пшенице, а не в трудно совместимых показателях абсолютной массы и непостоянном денежном выражении, на которое влияет нестабильность курса национальной денежной единицы. Произведен расчет структуры продукции растениеводства и животноводства Украины в натуральных и условных показателях за 1990 и 2012 годы. Предложенный подход позволяет проводить анализ и контроль производства сельскохозяйственной продукции на уровне подразделения, предприятия, региона, страны и международных сообществ.

Ключевые слова: продукция растениеводства, продукция животноводства, условная пшеница, сырой протеин, сырой жир, коэффициент перевода в условную пшеницу.